

Washington gedachte 2.0

In de VS is momenteel een interessant debat gaande over het al dan niet toestaan van aardgasexporten naar landen waarmee geen bilaterale vrijhandelsovereenkomst bestaat, ofwel naar de wereldmarkt. Dit debat geeft weer eens aan hoe snel de vooruitzichten voor de Amerikaanse gasbalans zijn veranderd.

Het aanbod van schaliegas is in de laatste vier jaar snel toegenomen en de prijzen navenant gedaald. Nog in 2008 werd voorspeld dat de importen van gas zouden toenemen tot bijna 20 procent van de consumptie in 2030. En slechts enkele jaren later ontspint zich dan een debat over het wel of niet toestaan van exporten van gas en de potentiële effecten van deze exporten op de Amerikaanse concurrentiepositie.

Grondstofnationalisme

Op 14 februari diende het Democratische Congreslid Edward Markey twee voorstellen in om te voorkomen dat aardgas wordt geëxporteerd; een om de bouw of ombouw van gasexportterminals te verbieden tot 2025 en een andere om aardgas, geproduceerd in of vervoerd over federaal land, voor Amerikaanse consumenten te behouden. De eerste werd doorverwezen naar de commissie voor energie en handel, de tweede naar de commissie voor natuurlijke

grondstoffen. Met de uitspraak 'drill here, sell there, pay more' nam Markey fors stelling tegen de wens van de gasector om de export toe te staan. Hij wil het voordeel van lage gasprijzen voorbehouden voor Amerikaanse consumenten en bedrijven. Uit een rapport van de Energy Information Agency van 19 januari 2012 blijkt dat de Amerikaanse gasprijzen inderdaad zullen stijgen bij het toestaan van (meer) gasexporten. Deze stijging hangt af van een aantal zaken, de snelheid waarmee de exporten zullen stijgen, de economische groei in de VS en de hoeveelheid schaliegas die in de komende decennia geproduceerd kan worden (winbare reserves). Deze studie was vorig najaar gevraagd om de besluitvorming over de exportvergunningen voor te bereiden. Inmiddels heeft een aantal bedrijven om een vergunning gevraagd en zou de export bij toekenning kunnen leiden tot zo'n 10-12 procent van de productie. De exporten zouden vooral naar Europa en mogelijk ook, na de uitbreiding van het Panamakanal, Azië gaan om daar te profiteren van de hogere prijzen.

Concurrentiepositie

In vergelijking met andere gasmarkten zijn de Amerikaanse gasprijzen inderdaad zeer laag. Door de zachte winter en het ruime aanbod zijn de prijzen deze winter tot 2,5 dollar gedaald. De verwachting is dat deze prijs de komende maanden weer iets zal stijgen, maar slechts langzaam het niveau dat schaliegas minimaal nodig heeft, tussen de 4 en 6 dollar per mbtu, zal bereiken. Europese en Aziatische prijzen liggen zeer aanzienlijk boven de huidige Amerikaanse prijs. Begrijpelijk dat Ame-

rikaanse producenten zich agetrokken voelen tot de internationale gasmarkten, temeer daar het huidige Amerikaanse prijspeil de productie van veel schaliegas niet of nauwelijks ondersteunt. Een uitweg vinden naar lucratievere markten is dan zeer aantrekkelijk. Echter, het voordeel van lage gasprijzen voor de Amerikaanse industrie en elektriciteitssector zal verminderen. Er is al sprake van terugkeer van industrie naar de VS door de gunstige energieprijzen. In het rapport van de EIA valt overigens ook te lezen dat de CO₂-uitstoot in de VS door de gasexport zal stijgen. Verder wordt verwacht dat de concurrentie voor de Amerikaanse gasexporten aanzienlijk zal zijn en niet de panacee zoals soms nu door voorstanders wordt voorgesteld. Wel zouden de Amerikaanse exporten de druk mogelijk kunnen vergroten op de Europese markt als iets meer spot LNG wordt aangeboden.

Energiebeleid of verkiezingsstrijd

De discussie in het Amerikaanse huis van Afgevaardigden staat vooral in het teken van het herstel van de economische bedrijvigheid in het land, de Democratische ergernis over het Republikeinse boerenthousiasme en hun geringe aandacht voor verscherping van de eisen aan de mijnbouwindustrie en verduurzaming. In dit verkiezingsjaar is daar het argument van het concurrentievoordeel voor de Amerikaanse industrie, banen en lastenverlichting voor gezinnen bijgekomen. Daarmee gebruiken de Democraten handig het lang uitgedragen verlangen naar energieonafhankelijkheid van de Republikeinen. In een toelichting zei Markey dat "lage aardgasprijzen

een concurrentievoordeel voor Amerikaanse bedrijven oplevert en een verlichting voor Amerikaanse families, terwijl het exporterende van aardgas het economisch voordeel zou doen verdwijnen en hogere kosten voor consumenten zou betekenen." Of deze argumentatie genoeg is om de Republikeinen mee te krijgen om de exportambities van de gasindustrie aan banden te leggen, is nog maar de vraag. Wellicht dat een compromis wordt gevonden in een beperkte exportcapaciteit zodat het Amerikaanse concurrentievoordeel behouden kan blijven, maar de industrie met de iets ruimere toegang tot de internationale markt een bodem in de prijs kan laten leggen.

Natie of industrie

De ommezwaai in de Amerikaanse gasmarkt is een verbazingwekkend verhaal. Het concurrentievoordeel met andere landen zou inderdaad banen naar de VS kunnen terughalen. De Amerikaanse bevolkingsopbouw is bovendien jonger dan die van China, zodat het perspectief van meer bedrijvigheid niet zo onrealistisch is. De Democraten spelen handig in op de concurrentieslag met andere landen en het verlangen naar werkgelegenheid in eigen land. Als traditionele voorvechter van de internationale vrije markt is de huidige Amerikaanse discussie wel even wennen. Het wordt een interessant verkiezingsjaar, ook voor de internationale gasindustrie.

Coby van der Linde is hoofd van het Clingendael International Energy Programme en hoogleraar Geopolitiek en Energiemanagement aan de Rijksuniversiteit Groningen. ■